

Převzetí movité věci ve smyslu § 133 odst. 1 občanského zákona

Prohlášení kupujícího v kupní smlouvě, že předmět koupě „přijímá“, nenahrazuje fyzické uchopení movité věci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 974/2002, ze dne 18.2.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce P. N., zastoupeného, advokátem, proti žalovaným 1) R. N., 2) Z. N., obou zastoupených, advokátem, o zaplacení 45.845,30 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 C 67/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. srpna 2002, č. j. 19 Co 470/2001-91, tak, že rozsudky Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. srpna 2002, č. j. 19 Co 470/2001-91 a Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 14. září 2001, č. j. 13 C 67/2000 - 75 se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Ústí nad Orlicí k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal po žalovaných zaplacení částky 45.845,30 Kč s příslušenstvím, představující cenu stavebního dřeva o objemu 22,15 m³, které mu měli vydat na základě kupní smlouvy ze dne 3. 2. 1997, které se však u nich, ještě dříve než je mohl převzít, ztratilo.

Okresní soud v Ústí nad Orlicí rozsudkem ze dne 31. srpna 2000, č. j. 13 C 67/2000-50 žalobu na zaplacení částky 45.845,30 Kč s 10 % úrokem z prodlení od 11.11. 1999 do zaplacení zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Dospěl k závěru, že veškeré koupené dřevo o objemu celkem 43 m³ žalobce převzal v okamžiku uzavření kupní smlouvy, čímž na něj přešlo vlastnictví, tudíž i nebezpečí vzniku škody. K jeho ztrátě by nedošlo, pokud by si dřevo ihned odvezl.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 15. května 2001, č. j. 19 Co 430/2000-57 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ztotožnil se s jeho názorem, že žalobce se stal vlastníkem dřeva okamžikem uzavření kupní smlouvy, čímž na něj přešlo nebezpečí nahodilé ztráty a nahodilého zhoršení předmětu koupě. Soudu prvního stupně však uložil zkoumat, zda účastníci neuzavřeli smlouvu o úschově věci.

Okresní soud v Ústí nad Orlicí rozsudkem ze dne 14. září 2001, č. j. 13 C 67/2000-75 návrh, aby žalovaným byla uložena povinnost společně a nerozdílně zaplatit žalobci částku 45.845,30 Kč s 10 % úrokem z prodlení od 11.11.1999 do zaplacení, zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Vzal za prokázané, že účastníci uzavřeli dne 3. 2. 1997 kupní smlouvu, podle které žalovaní podali žalobci stavební dřevo o objemu 43 m³ za kupní cenu 89.000,- Kč, a v níž žalobce prohlásil, že předmět koupě kupuje a přijímá. Tímto projevem vůle, nahrazujícím fyzické převzetí předmětu koupě, došlo k převodu vlastnictví a tím i nebezpečí zkázy dřeva na žalobce (§ 133 odst. 1, § 590 občanského zákona). Žalovaní proto neodpovídají za ztrátu 22,15 m³ dřeva v období od uzavření smlouvy do 1. 4. 1998 (kdy předali žalobci 20,85 m³ dřeva), a to ani z titulu smlouvy o úschově podle § 747 občanského zákona, neboť její uzavření nebylo prokázáno.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 27. srpna 2002, č. j. 19 Co 470/2001-91 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Skutkové i právní závěry soudu prvního stupně shledal správnými. Prohlášení žalobce v kupní smlouvě, že dřevo přijímá, je podle odvolacího soudu vyjádřením vůle žalobce nakládat s ním napříště jako s vlastní věcí, v důsledku něhož se stal vlastníkem dřeva a přešlo na něj nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení předmětu koupě (§ 133 odst. 1, § 590, první věta občanského zákona). Prodávající neměli práva a povinnosti schovatele, neboť to by nastalo jedině v situaci, že by kupující nabyl vlastnictví ještě před odevzdáním a převzetím věci, zatímco zde došlo k nabytí vlastnictví současně s odevzdáním a převzetím

dřeva (§ 590 druhá věta občanského zákona).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání a požaduje, aby ho Nejvyšší soud zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Jeho přípustnost vyvozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Má za to, že odvolací soud nesprávně vyložil ustanovení o odevzdání a převzetí movité věci. Soud nevzal v úvahu, že musí jít o skutečné (faktické) odevzdání, o hmotné převzetí věci kupujícím, tedy o okamžik, kdy se věc dostala do takové moci kupujícího, že s ní mohl volně nakládat bez omezení třetími osobami. Nelze ho nahradit pouhým prohlášením o převzetí věci. Protože v daném případě k hmotnému odevzdání a převzetí předmětu koupě nedošlo, za ztrátu dřeva vzniklou v době jeho umístění u žalovaných odpovídají oni jako prodávající (§ 590 občanského zákona).

Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě oprávněnou osobou (žalobcem), která byla řádně zastoupena advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), se musel nejdříve zabývat otázkou jeho přípustnosti, neboť dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Jde-li o rozsudek, kterým odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, jak je tomu v posuzovaném případě, je dovolání přípustné pouze ve dvou případech. V prvním podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., pokud byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto jinak, než v jeho předchozím zrušeném rozsudku proto, že soud byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. Ve druhém případě podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., pokud rozsudkem odvolacího soudu bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písm. b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

O první případ přípustnosti dovolání nejde, neboť soud prvního stupně nerozhodl ve svém druhém rozsudku (po zrušení předchozího rozhodnutí odvolacím soudem) jinak, neboť oběma rozsudky žalobu zamítl. Zbývá proto posoudit, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

V projednávaném případě jde o posouzení, zda k převzetí movité věci (jako okamžiku nabytí vlastnictví) je nezbytné, aby věc byla fakticky (hmotně) odevzdána, či postačuje prohlášení o převzetí, aniž by došlo k jejímu skutečnému odevzdání. Nejvyšší soud má za to, že odvolací soud vyřešil tuto otázku v rozporu s hmotným právem, takže je dovolání proti jeho rozsudku přípustné.

O nesprávné právní posouzení věci při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

Pojem „převzetí“ movité věci je pro daný spor třeba hledat v občanském zákoníku jak v oblasti práv věcných, tak i závazkových. Podle § 133 odst. 1 občanského zákona převádí-li se movitá věc na základě smlouvy, nabyvá se vlastnictví převzetím věci, není-li právním předpisem stanoveno, nebo účastníky dohodnuto jinak. Podle § 588 občanského zákona z kupní smlouvy vznikne prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj dohodnutou cenu. První ustanovení spojuje s převzetím movité věci okamžik nabytí vlastnictví, druhé ustanovení pojmem převzetí rozumí jednu ze smluvních povinností účastníka závazkového právního vztahu. Protože převzetí movité věci je spojeno s okamžikem nabytí vlastnictví, musí představovat stav, kdy získal nabyvatel moc nad věcí, kdy může realizovat všechny složky obsahu vlastnického práva (zejména věc užívat a volně s ní disponovat). Proto je třeba převzetím rozumět faktické (fyzické, hmotné) uchopení, přebrání movité věci „z ruky do ruky“ (shodně Stanovisko Nejvyššího soudu ČR, Cjpn 50/93, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod Rc 34/93, sešit 7-8, strana 125), u věcí vyžadujících k užívání doklady (např. řidičský průkaz k autu) vedle fyzického přebrání i předání příslušenství. V některých případech může být naroveň převzetí postaveno i prohlášení, ovšem pouze tehdy, má-li tento subjekt věc již v držení (např. na základě výpůjčky), přičemž prohlášení se netýká převzetí, ale toho, že bude věc nadále užívat již jako vlastník. I zde musí předcházet fyzické přebrání této movité věci.

Za převzetí movité věci ve smyslu § 133 odst. 1 občanského zákona však nelze považovat ujednání účastníků v kupní

smlouvě ze dne 3. 2. 1997, podle něhož „prodávající prodává dřevo kupujícímu, který je za dohodnutou cenu 89.000,- Kč kupuje a přijímá“. Z ujednání lze dovodit, že oba účastníci mají na mysli nepochybně svoje povinnosti z kupní smlouvy, tedy prodávající předmět koupě odevzdat a kupující ho převzít (§ 588 odst. 1 občanského zákona). Kupující tímto projevem vůle přijímá návrh prodávajících na uzavření kupní smlouvy (§ 43c odst. 1 občanského zákona), nepřebírá však dřevo fyzicky (což ani mezi účastníky není sporné, neboť zůstalo u prodávajících).

Prohlášení kupujícího v kupní smlouvě, že předmět koupě „přijímá“, nenahrazuje fyzické uchopení movité věci, takže v důsledku něj nedošlo dnem 3. 2. 1997 k přechodu vlastnictví dřeva na žalobce. Pokud odvolací soud dospěl k opačnému závěru, nesprávně v této části vyložil ustanovení § 133 odst. 1 občanského zákona.

Podle § 590 občanského zákona není-li dohodnuto jinak, přechází na kupujícího nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení předmětu koupě, včetně užitku, současně s nabytím vlastnictví. Jestliže nabude kupující vlastnictví dřívě, než dojde k odevzdání předmětu koupě, má prodávající až do odevzdání práva a povinnosti schovatele. V projednávané věci kupující nenabyl vlastnictví ještě před odevzdáním a převzetím předmětu koupě, takže je správný závěr odvolacího soudu, že druhou větu daného ustanovení nelze aplikovat. Nesprávným je však jeho závěr, že žalobce nabyl vlastnictví okamžikem uzavření kupní smlouvy dne 3. 2. 1997, tak že na něj přešlo nebezpečí zkázy 22,15 m³ dřeva. Ke skutečnému převzetí a tedy i k nabytí vlastnictví došlo až dne 1. 4. 1998, kdy mu žalovaní odevzdali 20,85 m³ dřeva, zatímco dalších 22,15 m³ sjednaných v kupní smlouvě odevzdáno a převzato nebylo. Protože mezi účastníky nebylo dohodnuto jinak, odpovědnost za zkázu této části předmětu koupě nepřešla na kupujícího, takže zůstala na žalovaných jako prodávajících.

Protože odvolací soud nesprávně vyložil ustanovení § 133 odst. 1 a § 590 občanského zákona, jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.) a dovolacímu soudu nezbylo, než tento rozsudek zrušit. Protože tytéž důvody platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud rovněž zrušil jeho rozsudek a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)